

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Τελευταία Νέα

Ημερομηνία : 04-04-11

Είναι τα τρόφιμα ο αδύναμος κρίκος του πολιτισμού μας;

Αν σήμερα η Γη δεν καταφέρνει να θρέψει τα περίπου επτά δισεκατομμύρια κατοίκων της, πώς θα υποδεχθεί τα δύο δισεκατομμύρια περισσότερους συνανθρώπους μας, που περιμένουμε μέχρι το 2050; Οι ειδικοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και η εκτίναξη των τιμών των τροφίμων δίνει, πλέον, κοινωνικο-πολιτική διάσταση στο θέμα. Οι υψηλές και ιδιαίτερα μεταβαλλόμενες τιμές των τροφίμων συδαύλισαν, εν μέρει, τη λαϊκή αντίδραση που «έριξε» τους ηγέτες στην Τυνησία και την Αίγυπτο και απειλεί με ανατροπές σε όλη τη Βόρεια Αφρική και Μέση Ανατολή, σε ένα γεωγραφικό τόξο που περιλαμβάνει πολύτιμες, λόγω του φυσικού αερίου και του πετρελαίου τους, χώρες για τη Δύση. Τόσο πολύτιμες, που να πυροδοτείται, επιλεκτικά, η ανάμειξή της, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Στις αρχές Μαρτίου, οι εμπειρογνώμονες του Οργανισμού Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) υπογράμμισαν, στην έκθεση «State of Food and Agriculture», ότι «υπάρχουν φόβοι πως ενδέχεται να αυξάνεται η μεταβλητότητα των τιμών». Ότι οι τιμές των τροφίμων αναμένεται να αυξηθούν μέσα στην επόμενη δεκαετία και να παραμείνουν σε επίπεδα, κατά μέσον όρο, υψηλότερα από τα επίπεδα της προηγούμενης δεκαετίας.

Για δεύτερη φορά μέσα στον προηγούμενο μήνα ο FAO προειδοποίησε για τις καταστροφικές συνέπειες της αδράνειας, εν όψει των αλλαγών στο κλίμα της Γης. Την τελευταία μέρα του Μαρτίου, σε έκθεση που παρέδωσε ο FAO στη Σύμβαση-Πλαίσιο του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC), διατυπώθηκε η εκτίμηση ότι ο αναπτυσσόμενος κόσμος θα πλήττεται στο μέλλον όλο και περισσότερο από «δυσνητικά καταστροφικές» επιπτώσεις στην παραγωγή τροφίμων λόγω των κλιματικών αλλαγών που εξελίσσονται με αργό ρυθμό. Και ότι χρειάζεται δράση τώρα για να προετοιμαστούμε για αυτές τις επιπτώσεις, που θα γίνουν εμφανείς στο δεύτερο μισό του αιώνα που διανύουμε.

Πρόκειται για την τρίτη προειδοποίηση μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2011. Τον περασμένο Ιανουάριο, ο Λέστερ Ράσελ Μπράουν, ένας εκ των πρωτοπόρων του παγκόσμιου περιβαλλοντισμού, ιδρυτής του Worldwatch Institute και του Earth Policy Institute, εξέδωσε το βιβλίο του «Ο κόσμος στην κόψη: πώς να αποτρέψουμε την περιβαλλοντική και οικονομική κατάρρευση». Στις σελίδες του, υποστηρίζει ότι «μας χωρίζει από το χάος μόνον μια κακή σοδειά» και ότι «τα τρόφιμα έχουν γίνει ο αδύναμος κρίκος του πολιτισμού μας».

Το πρόβλημα του νερού περίμενε ο Μπράουν να είναι η πρώτη σοβαρή εκδήλωση του σημερινού μη βιώσιμου παγκόσμιου μοντέλου κατανάλωσης. Διαπίστωσε, ωστόσο, ότι αν και ο

άνθρωπος χρειάζεται κάθε μέρα περίπου τέσσερα λίτρα νερό, καταναλώνει στην πράξη 2.000 λίτρα νερό, μέσω της τροφής του.

Στα τέλη Φεβρουαρίου, διοργανώθηκε συμπόσιο για τη δυνατότητα του πλανήτη να υποστηρίξει τον ανθρώπινο πληθυσμό του, στο πλαίσιο της Ετήσιας Συνάντησης της Αμερικανικής Ένωσης για την Προαγωγή της Επιστήμης (AAAS). Στο συμπόσιο, ο Τζόνθαν Φόλεϊ, του πανεπιστημίου της Μινεσότα, είπε ότι η γεωργική παραγωγή χρησιμοποιεί σήμερα το 40% της επιφάνειας της Γης και αντιστοιχεί στο 70% της παγκόσμιας κατανάλωσης νερού. Επιπλέον, συμβάλλει, σε ποσοστό περίπου 30%, στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου λόγω ανθρώπινης δραστηριότητας. Παρ'όλα αυτά δεν καταφέρνουμε να θρέψουμε, με βιώσιμο τρόπο, τον πληθυσμό του πλανήτη.

Η «αίσθηση του επείγοντος» διαφοροποιεί το τελευταίο βιβλίο του Λέστερ Μπράουν από τα περίπου πενήντα που έχει γράψει μέχρι σήμερα. «Οποιαδήποτε στιγμή, σήμερα, μπορεί να αρχίσουν να «ανοίγουν οι ραφές» και το πιθανότερο είναι να αρχίσει το ξήλωμα στο μέτωπο των τροφίμων», λέει. Ο Μπράουν υποστηρίζει ότι οι πόροι έχουν αρχίσει ήδη να εξαντλούνται και ότι αυτό μπορεί να σπάσει μια παγκόσμια «φούσκα τροφίμων» που έχει δημιουργηθεί από την υπερβολική χρήση εδαφικών εκτάσεων και νερού με στόχο την κάλυψη της ζήτησης για τρόφιμα, ιδιαίτερα για δημητριακά. Στη δημιουργία της φούσκας συμβάλλουν τόσο η αγορά από κυβερνήσεις και εταιρίες εδαφικών εκτάσεων για αγροκαλλιέργειες στην Αφρική όσο και οι κερδοσκόποι στις διεθνείς αγορές εμπορευμάτων, λέει ο Μπράουν.

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου έχει για τον Λέστερ Μπράουν σημαντικές επιπτώσεις στην παγκόσμια προσφορά δημητριακών, την οποία θεωρεί θεμέλιο της παγκόσμιας οικονομίας των τροφίμων. Κάθε άνοδος της θερμοκρασίας κατά 1 βαθμό Κελσίου πάνω από τα φυσιολογικά επίπεδα έχει ως αποτέλεσμα πτώση 10% της σοδειάς των δημητριακών. Και αυτό διαπιστώθηκε με επώδυνο τρόπο στη Ρωσία το περασμένο καλοκαίρι, όταν επτά εβδομάδες καύσωνα άφησαν πίσω τους χιλιάδες νεκρούς και συρρίκνωση της σοδειάς δημητριακών κατά 40%, σοδειάς που φυσιολογικά ανέρχεται σε 100 εκατομμύρια τόνους.

Πάγια τακτική των χωρών που παράγουν τρόφιμα είναι να περιορίζουν τις εξαγωγές για να προστατεύσουν την εγχώρια αγορά. Ο FAO έχει ήδη προειδοποιήσει για τις επιπτώσεις αυτών των πολιτικών, που πλέον είναι συνήθης πρακτική, καθώς οι παγκόσμιες τιμές τροφίμων έχουν ήδη υπερβεί τα υψηλά επίπεδα που πυροδότησαν τις πολύνεκρες εξεγέρσεις του 2007 και 2008. Τον περασμένο Φεβρουάριο, οι τιμές των τροφίμων άγγιξαν ιστορικά ρεκόρ και οι κυβερνήσεις κατέφυγαν σε άντληση από τα εθνικά αποθέματα των βασικών δημητριακών, όπως σιτάρι και καλαμπόκι.

«Ανησυχούμε γι' αυτό», δήλωσε ο Κώστας Σταμούλης, διευθυντής Αγροτικής Ανάπτυξης στο τμήμα οικονομικών εμπειρογνομών του FAO, κάνοντας λόγο για φαύλο κύκλο. «Καθώς αυξάνονται οι τιμές, κυβερνήσεις και άλλοι προσπαθούν να μειώσουν τα αποθέματά τους για να απαλύνουν τις επιπτώσεις από την περιορισμένη προσφορά. Αυτός είναι ένας από τους λόγους που προκαλούν την άνοδο των τιμών. Αν υπάρξει, πολύ σύντομα, άλλο ένα σοκ προσφοράς, στην Κίνα παραδείγματος χάρη, το σοκ θα συμβεί σε μια συγκυρία χαμηλών αποθεμάτων», τόνισε.

Τα μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος που θα πρέπει να εξετάσουν οι κυβερνήσεις στις διαπραγματεύσεις για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος σκιαγράφησε ο FAO στην έκθεση που παρέδωσε στη UNFFCC λίγες μέρες πριν από τη συνάντηση των εθνικών διαπραγματευτών για το κλίμα στη Μπανγκόκ. Η συνάντηση αυτή έχει στόχο την περαιτέρω επεξεργασία αποφάσεων που λήφθηκαν στην παγκόσμια Σύνοδο του ΟΗΕ για το Κλίμα στο Μεξικό, τον περασμένο Δεκέμβριο.

Ο FAO συνιστά να συμπεριληφθεί η ασφάλεια επισιτισμού ως δείκτης ευπάθειας στην αλλαγή του κλίματος. Υπογραμμίζει την ανάγκη εξέλιξης ποικιλιών βασικής διατροφής που είναι καλύτερα προσαρμοσμένες στις αναμενόμενες μελλοντικές κλιματικές συνθήκες, με τρόπο, όμως που να γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα των εκτροφέων και γεωκαλλιεργητών. Προτείνει τα μέτρα τα οποία λαμβάνουν οι χώρες για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής να εγγυώνται την ασφάλεια επισιτισμού, μιας και οι καλλιέργειες για παραγωγή βιοκαυσίμων, ένα από τα μέτρα για τον μετριασμό των κλιματικών επιπτώσεων, εκτιμάται ότι συνδέονται με την εκτίναξη των τιμών των τροφίμων, το 2007 και 2008.

Ο βαθμός επείγοντος του προβλήματος είναι πλέον αδιαμφισβήτητος. Ίσως, όπως λέει ο Λέστερ Μπράουν, «για δεκαετίες μιλούσαμε για το πώς θα σώσουμε τον πλανήτη, αλλά το ερώτημα που μπαίνει σήμερα είναι «μπορούμε να σώσουμε τον πολιτισμό;»».

www.kathimerini.gr με πληροφορίες από ΑΠΕ - ΜΠΕ